

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРИУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАУКИ ТА ОСВІТИ

Збірник матеріалів

**XXVI підсумкової науково-практичної
конференції викладачів**

22 лютого 2024

Київ 2024

УДК 061.3(063)

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАУКИ ТА ОСВІТИ: Збірник матеріалів XXVI підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ / За заг. ред. М.В. Трофименка. Київ: МДУ, 2024. 406 с.

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет вченою радою Маріупольського державного університету (протокол № 11 від 22.04.2024)

Редакційна колегія:

Голова Трофименко М.В., ректор МДУ, кандидат політичних наук, професор;

Члени редколегії Балабаниць А.В., доктор економічних наук, професор;
Безчотнікова С.В., доктор філологічних наук, професор;
Булатова О.В., доктор економічних наук, професор;
Задорожня-Княгницька Л.В., доктор педагогічних наук, професор;
Іванець Т. М., голова Ради молодих вчених МДУ, кандидат політичних наук;
Константинова Ю. В., кандидат історичних наук, доцент;
Омельченко В.Я., доктор економічних наук, професор;
Павленко О.Г., доктор філологічних наук, професор;
Романцов В.М., доктор історичних наук, професор;
Сабадаш Ю. С., доктор культурології, професор;
Тарасенко Д. Л., доктор економічних наук, професор;
Толпежніков Р.О., доктор економічних наук, професор.

Збірник містить матеріали XXVI підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ, яка відбулася 22 лютого 2024 року в Маріупольському державному університеті.

У матеріалах висвітлені актуальні проблеми розвитку міжнародних відносин та зовнішньої політики, філософії та соціології, історії, економіки та менеджменту, права, екології, кібербезпеки, документознавства, культурології, журналістики, філології, літературознавства, методики викладання, педагогіки та психології.

Видання адресоване науковцям, викладачам, аспірантам та здобувачам вищої освіти, а також усім, хто цікавиться сучасними проблемами науки та освіти.

Редакція не несе відповідальності за авторський стиль тез, опублікованих у збірнику.

країнах походження, недоотримання ВВП, а також до проблем соціально-економічної інтеграції мігрантів у країнах призначення.

Література

1. Безпалько Ю.Ю., Шаповал К.О., Наконечна Д.О. Реформа міграційної політики в ЄС: вплив на європейську ідентичність та міжкультурну гармонію. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. №4. С. 661-665. URL: http://www.lsej.org.ua/4_2023/159.pdf(дата звернення: 15.12.2023)

2. Іжевський П., Кравець І. Міжнародна трудова міграція робочої сили та її вплив на внутрішній ринок праці України. *Економіка та суспільство*. 2022. № 45. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-45-12>

3. Стаканов Р.Д. Особливості міграційної політики розвинених країн світу в XXI ст. *Інвестиції: практика та досвід*. 2014. №15. С. 11-15. URL:http://www.investplan.com.ua/pdf/15_2014/4.pdf (дата звернення: 15.12.2023)

4. Томашук І.В., Болтовська Л.Л. Міграційні процеси у контексті глобалізації світової економіки. *Економіка та суспільство*. 2022. Випуск № 40. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1484> (дата звернення: 15.12.2023)

Калініна Світлана,
доктор економічних наук, професор, професор кафедри економіки праці,
декан економіко-правового факультету
Маріупольський державний університет

РЕГУЛЮВАННЯ МІЖНАРОДНОЇ МІГРАЦІЇ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Глобалізація стає новим і досить вагомим чинником сучасної міграції і фактично виступає драйвером глобального економічного розвитку. В умовах активізації процесів глобалізації міжнародна міграція набуває нових рис, які виражаються в її більш широким масштабах, обміні інформацією, знаннями та досвідом між країнами, а також у формуванні глобальної системи регулювання міжнародної трудової міграції [2]. Основною рушійною силою міжнародної міграції є масове переміщення населення, викликане трансформацією глобального ринку праці.

Фактично на сьогодні відбувається утворення багаторівневого *глобального міграційного контуру* [2]:

- *глобальна міграційна система* – охоплює всі країни і регіони світу та передбачає входження до неї регіонально-інтеграційних і національних систем. Заснована на загальносвітовому процесі конвергенції, а також появі та випереджальному розвитку глобальних (єдиних) інституцій і структур, що забезпечують функціонування світової економічної системи;

- *регіонально-інтеграційні (інтеграційні) міграційні системи* – охоплюють країни, об'єднані в рамках регіональних інтеграційних угруповань. Функціонують відповідно до вимог глобальної системи і засновані на інтеграційних інститутах, що передбачають зміну конфігурації національних систем. Орієнтовані на регулювання міграційних процесів у масштабах угруповання;

- *національні міграційні системи* – формуються в рамках міграційної політики держави й спрямовані на подолання *проблем* окремих країн. Функціонують відповідно до вимог глобальної системи та участі країн в інтеграційних процесах, а також вимог регіонально-інтеграційних систем. *Інтегровані в інші функціональні системи регулювання економіки*, які створені в країнах.

Особлива роль у регулюванні міграційних процесів належить *Міжнародній організації праці (МОП)*, однією з основних функцій якої є прийняття конвенцій і рекомендацій, що встановлюють міжнародні норми використання праці в таких сферах, як свобода асоціацій, заробітна плата, робочий час, соціальне страхування, оплачувана відпустка, охорона праці, служба зайнятості, інспекції праці та ін.

Міжнародна організація з міграції (МОМ) займається координацією міжнародної міграційної політики, створює платформу для обговорення актуальних питань у сфері міграції, а також надає державам технічну та консультативну допомогу з метою реалізації конкретних проектів у міграційній сфері.

Спільно з міжнародними партнерами МОМ реалізує комплекс програм:

- міграція з гуманітарною метою (надання допомоги постраждалим від конфліктів і їх наслідків, біженцям і репатріантам, переміщеним особам як в межах країн, так і за кордоном);

- міграція з метою розвитку (забезпечення припливу кваліфікованої робочої сили до держав з урахуванням пріоритетів їх розвитку, потреб і інтересів населення в приймаючих країнах);

- програми технічного співробітництва (надання консультативних послуг урядам, міжурядовим і неурядовим організаціям в області міграції, розробка необхідних комплексних заходів для вирішення проблем міграції, а також навчання персоналу служб, що займаються регулюванням міграції, надання їм технічної допомоги);

- дослідження і аналіз інформації (дослідження причин і наслідків міграційних процесів, проведення регіональних і міжнародних конференцій і семінарів, розробка і реалізація інформаційних кампаній).

Починаючи з 2000 р., МОМ кожні два роки випускає доповіді про міграцію у світі. *Доповідь про міграцію у світі 2022 року* (одинадцята в серії доповідей про міграцію в світі), була підготовлена в розрізі поглиблення розуміння міграції та мобільності у всьому світі. Зокрема, у Звіті про світову міграцію за 2022 р. зазначається, що за глобальними та поточними оцінками у 2020 р. у світі нараховувалось близько 281 млн. міжнародних мігрантів, до дорівнювало 3,6% світового населення, з них 30 млн. мігрувало до країн Європи [3].

Створення *Глобальної комісії з питань міграції* у 2003 р. стало втіленням зростання інтересу міжнародної громадськості до проблем міграції. Комісія складалась з 19 провідних експертів у сфері міграції та була підтримана Генеральним секретарем ООН і низкою національних урядів [1].

Враховуючи роль міграційних процесів у забезпеченні соціально-економічного розвитку, а також в залежності від обсягів, динаміки, інтенсивності міграційних процесів, можуть бути застосовані різні моделі регулювання міграційних процесів [2]:

- *базова модель* – регулювання міграційних процесів на етапі міграційного переміщення;
- *ситуативна модель* – регулювання міграційних процесів за переважаючим (певним) вектором;
- *розширена модель* – регулювання міграційних процесів з метою забезпечення більш широких позитивних соціально-економічних наслідків;
- *комплексна модель* – регулювання міграційних процесів з використанням всіх вищенаведених моделей.

Вищезазначені моделі доповнюють одна одну, що посилює ефект від їх використання при належному організаційному наповненні. При організаційному наповненні моделей регулювання міграційних процесів (визначенні, хто може, а хто не може передувати на території країни) мають враховуватись:

- міграційна ситуація і міграційний профіль країни (міграційно-активний, потенційно-міграційний, міграційно-пасивний);
- концепція міграційної політики держави;
- наслідки міграційних процесів, у тому числі потенційні, щодо соціально-економічного розвитку;
- культурно-ментальні особливості.

Разом з тим, слід відзначити, що міграційні процеси складно піддаються регулюванню, зокрема через те, що наявні показники припливу-відпливу мігрантів не завжди відповідають реальному стану ситуації [3].

Література

1. Курилич М. Трансформація та політизація міграційних процесів під впливом глобалізації. *Наукові записки*. 2018. Випуск 49. С. 364-380. URL:https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/kurylych_transformatsia.pdf(дата звернення: 23.12.2023)
2. Томашук І.В., Болтовська Л.Л. Міграційні процеси у контексті глобалізації світової економіки. *Економіка та суспільство*. 2022. Випуск № 40. URL:<https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1484>(дата звернення: 23.12.2023)
3. World Migration Report 2022. *International Organization for Migration, IOM*. URL:<https://worldmigrationreport.iom.int/>(дата звернення: 23.12.2023)

ЛанськаСвітлана,
кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки праці,
в.о. завідувача кафедри економіки праці
Маріупольський державний університет

БЕЗПЕРЕРВНЕ НАВЧАННЯ ЯК ЧИННИК ІНТЕГРАЦІЇ ІМІГРАНТІВ ДО ПРИЙМАЮЧИХ КРАЇН

Навички іммігрантів і те, як вони інтегруються на ринку праці, мають фундаментальне значення для того, щоб стати частиною економічної структури країни призначення. Компетентності та кваліфікація є показниками здатності іммігрантів бути залученими до суспільства, що приймає. Зайнятість часто вважається єдиним найважливішим показником інтеграції, хоча якість праці також є визначальним чинником, що впливає на те, яким чином іммігранти залучаються до суспільства.

Освіта дорослих (Adult education) допомагає іммігрантам розкрити свій потенціал і скоротити розрив у формальній освіті з місцевим населенням, надає їм можливість підвищувати й оновлювати свої навички й таким чином адаптуватися до змін на ринку праці, покращуючи кар'єрні перспективи.

Освіта дорослих як індикатор, доступний лише для європейських країн, вимірює частку дорослих, які протягом останніх чотирьох тижнів брали участь у будь-яких курсах,